

Szerkesztői iroda

Kossuth Lajos-utca (Máriaffy-ház).

hová a lap szellemi részét megillető közlemények intézandók.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Éves díj	32 korona.
Féléves	16 korona.
Negyedéves	8 korona.
Egy hónap	3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

Személyi uralom.

Kolozsvár, jan. 9.

Van-e valaki Magyarországon az úgynevezett Gézákon kívül a kik Tisza István kormányzása elvében az országra nézve valami üdvös dolgot tudnának felfedezni? Mióta Tisza István ur uralodik Magyarországon csak azt látjuk és azt tapasztaljuk, hogy a „közgazdasági tevékenység” ismét éledni kezdnek. Kikkek keletkeznek, a melyek minden közérdeket tekinteten kívül hagyva, a saját személyes érdekeiket tolják előtérbe. Azt látjuk, hogy nagy buzgalommal igyekeznek feltámasztani Tisza Kálmán korszakát, a kinek kormányzása politikáját az jellemzte, hogy úgy a hadseregi, mint a külügyi és gazdasági ügyekben föltétlenül alárendelte meggyőződését a bécsi politikai köröknek és önmagának itt-hon abszolutisztikus uralmat biztosított. Ez a politikai magatartás tette lehetővé aztán, hogy tizenöt esztendőn keresztül ültetett Magyarország kormányelnöki székén, a mely időt majd a történelem Magyarország szomorú időszakának fog nevezni.

Tisza István is ebbe a politikai iskolába járt. Már igen fiatalon annyira józan politikusként látszott és annyira opportunus volt, mint a legmegbecsültebb mameluk. Most aztán ki várhatja Tisza kormányzásától egyebet, mint azt a mire Bécsből kiküldött: Magyarország nemzeti küzdelmének megfőrtését.

Hogy pedig ezt komolyan akarja Tisza István, azt mindenki láthatja. Minden eddigi tevékenysége erre irányul. Azokkal vette körül magát, a kik a hatalom kegyesugrai alatt mindenre képesek. A kik nem rettennek vissza Tiszát egészen abszolút uralomra segíteni. Ezenkívül vakmerő kísérleteket tesz erőszak utján valóítani meg terveit. A parlament feloszlatása készülve, apró kaliberű emberekkel, de vak engedelmességet tanúsító hűbeivel rakja meg a főispáni székeket. Ezek majd olyan választást csinálnak, a melytől Tisza István gróf parancsol. Az új főispánok jól tudják, hogy a választási küzdelem zajában a puskaropogás és pénzcsengés egyaránt szerepelni fog, mivel az alkotmányos költség elkerülhetetlen és az „erős kez”-et illusztrálni kell valamivel.

Tisza kormányzati programjában állandóan és határozottan kísért a házszabály módosítás. Jelentékeny egy dolog és elkerülhetetlen annak, a ki abszolút uralmat akar egy alkotmányosnak híresztelt ország felett gyakorolni. Ez az úgynevezett *szájkosor*, melyet Feilitzsch Arthur báró ur fog kezelni és a mint egy szónok a t. Házban — a mely alkotmányos küzdelemre és tanácskozásra épült — alkalmatlannak bizonyul a magas kormányának, háztét a szájkosarat nyomban felkapcsolja a

nemes báró az illető hazafias szónok számára. Aztán vége minden szónok. Az obstrukciót pedig, a mely pedig minden alkotmányos életnek szükséges fegyvere, egyszersmindkorra megtöri.

Igy segíti elő Tisza István gróf Ausztria tervét, a mely arra irányul, hogy politikusaik kezéből ki kell venni az alkotmányos küzdelem minden fegyverét. Így sokkal hamarabb megy a leigázás várva-várt műve. Helytartót és a helytartónak támogató klikket aztán minden időben lehet találni, a kiknek közvetítésével Ausztria uralkodik a magyar provincia fölött.

A jelek, melyek Tisza István uralmát kísérik, nagy bizonyossággal mutatják, hogy a miniszterelnök ur saját hatalomvágyától sarkalva, erre az utra törekszik.

Mindenki látja ezt, csak éppen Kossuth Ferenc nem, a ki addig tetszelgett magának európai színvonalon álló műveltségével, mignem politikai vak-ságba esett. Leszerelt akkor, a mikor a győzelem önként kínálkozott. De ha Kossuth Ferenc nem is látja Tisza terveit, látják mások. Nemcsak a küzdő ellenzék, hanem éppen Tisza pártjának egy nagyrésze, a kik érzik, hogy a miniszterelnök tucsat-politikusaival mint törekszik az ország nyakára nőni. Ezért vonult ki Apponyi egy jelentékeny csoporttal a pártból, mert korán fölismerte Tiszának és intuíciójának önző törekvését. Ezért tartózkodik az Andrássyak csoportja résztvenni a parlament ülésein és ezért marad távol a párttól. Ezek a politikuskok jól ismerik Tisza terveit és tudják, hogy azok a közsabadság megnyirbálását célozzák csak azért, hogy annál erősebb legyen a személyes uralom. Mert az kétségtelen, hogy Tisza gróf arra törekszik. Előkei a parlamentben, lapjai a fővárosban és vidéken, főispánjai mindenütt ezt bizonyítják és tényekkel ezt hirdetik.

Csak egy ma már a magyar nemzet kinőtt a gyermekkorából. Elég tisztán lát ahhoz, hogy észrevegye a politikai praktikák hálózata. Lehet ugyan erőszakkal, fenyegetéssel, pénzzel és csendőrrrel sokra menni ma is, de nem lehet a hatalmat örök időkre biztosítani, mert vannak még Magyarországon erős férfiak, a kik a miniszterelnök ur erős kezétől nem hajlandók megijedni és a nekilendült személyi uralommal bátran felveszik a harcot. Tisza gróf családik, ha azt hiszi, hogy Magyarország népét megkötözve, Bécs lábához hurcolhatja!

A póttartalékosok ügye.

Kolozsvár, jan. 9.

A póttartalékosok behívásának törvényessége, vagy törvénytelensége felkavarta a polémia vizeit s tegnap és ma jogászörökben élénk megvitatás tárgya volt a ne-

vez tes eset. Véleményeket hangoztattak, tekintélyeket szólaltattak meg s érdekes jogi distinkciókat tettek egészen laikus emberek. Tény, hogy a póttartalékosok ügye szolgálhat mélyebb hullámszerű vita czélpontjává. Tény, hogy törvényeink ide vágó rendelkezéseire ráhull a bizonytalanság fátyola s és elmosódik a paragrafusokban a törvény intenciója. Bizony a magyar törvényeknek nem egy ilyen homályos helye van, holnagyon is összevesszekedhetnek a törvénytárgyak. Hogy e már lejátszódott vitaközlés leejtett szálait ismét felvettük, azt az a szerencsés körülmény magyarázza, hogy a lapunk egyik munkatársa a póttartalékosok ügyéről hallhatta egy olyan nagy-névű jogász nézetét, mint a milyen egyetemünk előkelő tanára, Nagy Ernő. A tudós professzor nem zárkozhatott el a kérdés elől, hogy ha papírra nem is veheti azt, mivel széles és nagyobb szabású elmélkedést kívánna meg az ügy, hogy ne csak újabb ötlettel szaporítsa a már meglevők számát, de egy irányító vezérő-eszmével, mégis elmondta egy pár szóval az ő értekes gondolatát: erről az ügyről, mely ma is még az édeklődés kereszttüzében áll. Az ő törvényből meggyökeresedett véleménye, hogy Salamon Antal tanácsos eljárása, ha megtagadta volna a póttartalékosok behívására vonatkozó rendeletnek teljesítését, egészen jogos és törvényes lett volna. Hivatkozik az 1888 évi XVIII. törvényekre, melyet megkerül ez a rendelet. A póttartalékosok e törvény szerint csakis királyi parancs folytán hívhatók be. Ez a királyi parancs a hivatalos lapban azonban nem látott napvilágot. Megjelent a Rendelet Közlönyben, az a rendelkezés azonban oly fontos, hogy azt okvetlen a hivatalos lapnak kellett volna hoznia a miniszterelnök ellenjegyzésével. Mivel a Budapesti Közlöny legutolsó száma erre vonatkozólag üres volt, a rendes forma betartásán csorba esett, Salamon tanácsos joggal tagadhatta volna meg a rendelkezés végrehajtását. — Ahhoz, hogy a póttartalékosok behívhatók legyenek, rendes formájú, a király által aláírt, a miniszterelnöktől ellenjegyzett legfelsőbb kézirat szükséges, amelyet nem publikált a Budapesti Közlöny s a melyet valószínűleg most koncipiálnak nagy szorgossággal a Burgban. A mulasztás meg van.

A mulasztást elkövette a kormány, mikor a törvény rendelkezését sem hajította pontosan végre. Vétett a kormány a törvényesség ellen. S mindaddig joggal tagadhatják meg tőle a póttartalékosokat, amíg a törvény idevágó rendelkezéseit komolyan nem veszi. Az ilyen suba alatt való behívásnak nem kötele engedelmessé a törvényhatóságok hivatalos közege. Szükséges a törvényhez való szigorú ragaszkodás s bár azok, kik az *uzsura* hivatkozva a beszólítás helyességét olvassák ki a törvény-szövegből, vitatják a maguk igazát, ezt a mi álláspontunkat erősen kell támogatni, mert hiszen csak nem szívelheti a magyar ember, hogy az ő édes gyermekeit magasabb katonatisztek rendelkezésére jobbra-balra berángassák akkor is, amikor tetszik, akkor is, amikor nem tetszik. A törvény minden

betűjére aggódva kell nézni, mert azok összességére a magyar alkotmány. Erre az alkotmányra pedig legyünk feltékenyebbek, mint a saját életünkre, mert igaz-vérig hozzá van kapcsolva a magyar nemzet fennmaradása és jövődjéje.

A válság.

Az unjonczjavaslat czime fölött folyt tegnap is a vita az országgyűlésen és tartott az ülés végéig.

Ma kezdődik a vita a törvényjavaslat első szakasza fölött. Ez a szakasz a maga hibáival, tévedéseivel, botlásaival és hiányai-
val erős bírálatot igényel. A harcoló ellenzék legtöbb tagja felszólal a szakaszról és közölgünkbe ütköző és sérelmes intézkedéseinek megváltoztatása czéljából ellenindítványokat terjeszt a képviselőház elé. A szónokok indítványait támogatására záró-beszédeket is tartanak. Kétségtelen dolog, hogy e rendkívül fontos szakasz tárgyalás több napot vesz igénybe. A harc ezen a módon folyik tovább a többi szakaszoknál is és az egész megújul a második törvényjavaslatnál.

Választási mozgalmak.

A nagykarolyi függetlenségi párt tegnap megtartott jelölő-értekezletén a kerület képviselőjéről dr. Varságh Zoltánt jelölte, a pártokivüli jelölttel, gróf Károlyi György-
szemben. Dr. Varságh Zoltán a jelöltséget pártokivüli függetlenségi programmal el is fogadta és már le is utazott a kerület székhelyére, Nagy-Károlyba, a hol vasárnap mondja el programbeszédét. A jelöltséget a függetlenségi párt mindkét ágyalata támogatja, e végből legközelebb leutaznak a Szederkényi Nándor elnököle alatt álló párt részéről Molnár Jenő és Eitner Zsigmond, a függetlenségi Kossuth-párt részéről pedig Lengyel Zoltán, Bakonyi Samu és még több képviselő. — Rimaszombatról távira-
tozzák: A Pály István lemondásával megüresedett rimaszombati kerületben 14-én lesz a választás. A választást Lukács Géza megyei főjegyző fogja vezetni. A szavazatszedő küldöttség elnöke Horváth József földbírtokos lesz. A függetlenségi párt vezériráfiai közül eddig senki sem vállalkozott a jelöltség elfogadására. A szabadlevélpárti jelölt dr. Sztójkovic Emil földbírtokos. — Nagykikindáról távira-
tozzák: A szerencsétlen véget ért Eremits Pál helyére a nagykikindai szabadlevél párt tagjai Telesky Kristóf főszolgabíró jelölik. — A Bartal Aurél lemondása folytán megüresedett dunaszerdahelyi kerületben tegnap ment végre a választás. Jelöltek voltak: Katona Mór szabadlevél párti és Raksányi néppárti programmal. Mindkét fél óriási öröklődést fejtett ki. A választás eredménye a következő: Katona 1274, Raksányi 978 és így Katonát 296 szótöbbséggel képviselővé választották.

Választói reform.

Azt híresztelik, hogy Kossuth Ferenc most erősen dolgozik a *választói reform elő-munkálatain*. E hír szerint gróf Tisza István miniszterelnök többeket felszólított, ezek kö-

zött Kossuth Ferencet is, hogy készítsenek javaslatokat a legközelebb egybehívandó ankét számára, amely Tiszának régebbi kijelentése értelmében kizárólag a választói reformmal foglalkozik.

Katonák zavargása.

Mint Dajáról távira-
tozzák, a vissza-
tött honvédszázadok tegnapelőtt éjjel a városban nagy zavargást csináltak. A Madách, Kádár és László-utczában végig vonulva, kardjukkal a házakat megrongálták és száznál több ablakot bevették. A katonák már karácsonykor kijelentették, hogy ha Vízke-
resztig nem bocsátják őket haza, a városban mindent összevessznek. Tegnap reggel óta az összes kaszárnyák zárva vannak. A városba nagy az izgatottság, mert a lakosság újabb zavargástól tart. Lembergől távira-
tozzák: A Lembergben állomásozó huszárezred legény-
sége körében néhány nap óta ismételtelen fordulnak elő botrányok. A huszárok, akiknek tovább kell szolgálniuk, ittas állapotban összetűzték az altisztekkel. A zavargókat megbüntették.

A hétről.

Kolozsvár, jan. 8.

(Félhivatalos biztatás.)

Hogy Tisza István grófnak nem valami erős a helyzete, azt igen fényesen igazolják a miniszterelnök ur lapjai, a melyek ezen a héten erősen fújták a riadót a szabadlevél párt fölébe, hogy az tenne már valamit a Tisza gróf megmentése érdekében.

Ugy látszik, hogy mégis egy kis baj van a miniszterelnöki szék körül. Egy kicsit recseg egy kicsit ingadozik és mind azok a kik Tisza uralmától remélték anyagi existenciájukat most kétségbeesetten biztatják a pártot, hogy törje le a küzdő ellenzék, ne hagyja elveszni Tisza Istvánt, a ki egyszer minden földi javak forrása lehet.

A tehetetlenség haragja ríle az egyik félhivatalos lap arcuzatáról is, a ki a miatti haragjában, hogy a nemzeti nyelvért a küzdelem egyre tart: neki ront Ugron Gábornak és azokat a régi támadásokat ujtija fel, a melyeknek az eredetével is a jelentőségével is tisztában van a közönség s bármiként is igyekezzenek Ugront felmelegített vadakkal insultálni, a közönség elfordul a vádaskodástól és lelkesedéssel követi Ugron Gábert, a ki elszánt és bátor küzdelmet folytat a nemzet legnagyobb kincséért, a nyelvért.

A vádaskodás vagy pedig a Tisza gárdisták biztatása aligha megmenti Tisza Istvánt. Most már mind szűkebb baráti körben vallják politikai nézeteit, a melyek szerfelett önzők és a közsabadságra nézve veszélyesek. Szólhat a félhivatalos biztatás akárhogy, de az Tiszát megmenteni nem fogja.

(Gyilkosság.)

Nagy-Kikindán Emerits Pál országgyűlési képviselőt és szerb milliomost két haragosa fényes nappal az utcán agyonverte. Az ember megdőbben egy pillanatra. Micsoda

TARCSA.

Halottak híradásai.

— Flammarion: „Ismeretlen” művéből. —

Flammarionnak az Ismeretlen című megjelent munkájában száznál több hiteles eset van leírva, a melyekben egy haldokló valami módon tudtára adta a tőle távollevő rokonának vagy barátjának azt, hogy ő most meghal. Magát a haldoklót megnyilatkozását már régóta tapasztalták, de a ki hitt benne, azt babonásnak tartották. Flammarion esetei azonban hitelesek és bizonyíthatók; az esetek részére maga Flammarion gyűjtött bizonyító erővel bíró dokumentumokat. A kiválóan érdekes könyvből közöljük a következő eseteket:

A k-i egyetem hallgatója voltam s már megdöbbenem. A nyarat falun töltöttem a nővéremmel, aki nem messze lakott Paskowtől. Mikor hazafelé utaztunk Moszkván keresztül, imádott feleségem influenzában megbetegedett s bár még rendkívül fiatal nő volt, a betegség megtörite. Szívszállhűdés következtében csakhamar meg is halt.

Nem akarom leírni önnek, hogy mennyit szenvedtem és mennyire kétségbeestem. De azt hiszem, közölnöm kell önnek a következő problémát, a melynek megoldását magam is hön óhajtom.

Az atyám Pulkovóban lakott. Nem is sejtette, hogy bájos menyje beteg s azt tudta, hogy velem együtt Moszkvában van. Igen meg volt tehát lepette, mikor egyszer elin-

dulva, meglátta maga mellett a feleségemet, a ki egy-két pillanatig kísért s aztán eltűnt előle. Mivel az atyám nagyon meg volt rémülve s aggodott is, azonnal táviratban tudakozott a feleségem hogyléte fölül. Ez azon a napon történt, a melyen a feleségem meghalt...

A mig csak élek, mindig hálás leszek ön iránt, ha megtudja magyarázni ezt a különös esetet.

Venecian Bililowsky,

Nikolskaja-u. 21. Kieff.

orvosnövendék.

1835-ben nagyszüleim a bírtokukon laktak, Saint-Maurice-ben, Rochelle közelében. Az atyám, a legidősebb fiu, hadnagy volt Algírban, ahol tíz esztendeig szolgált, a hódítást követő első időszak nehézségei és veszélyei között.

Mivel ezekről a veszedelmekről az atyám valóságos elragadtatással írt a leveleiben, fivérének, Camille-nak szintén vágya támadt arra, hogy a bátyja példáját kövesse. 1835. április havában mint altiszt. Algírban partra szállott, csakhamar az atyámnál volt Oranban, s június végén már részt vett az Abd el-Kader elleni hadjáratában.

A francziák kénytelenek voltak Arzew felé való visszavonulásukban is harcolni s igen sok embert vesztettek, mig a mactai mocsarakon átvergődtek. A nagybátyám is megebesült, három golyó érte, de egyik sem volt veszedelmes. De otthon a sátorban egy francia katona tisztogatás közben véletlenül elsütötte a fegyverét s a golyó a nagybátyám keresztcsontjába furdott. Meg kellett operálni. A mikor a műtét befejeződött, a beteget oly heves görcsök fogták el, hogy belehalt.

Az időtájt a hírek továbbítása még nem volt nagyon gyors és a nagyanyámnak nem volt tudomása minderről.

Az abban a korban igen elterjedt szokás szerint a nagyanyám vendégszobájában, az első emeleten, a kandalló tetejére volt egy porcellán kávé-készlet is.

Egyszer csak, nappal, rettenetes zaj hallatszott ebből a szobából.

A nagyanyám a szobaleánnyal azonnal fölment a vendégszobába. Mennyre bámultak azon, amit itt láttak! A kávé-készlet minden egyes darabja apróra törve hevert a kandalló lábánál, mintha csak valaki nagy erővel a földhöz verte volna őket. A nagyanyám megrémült s mindjárt érezte, hogy most valami szerencsétlenség történt.

A szobát gondosan kikutatták, de nem találták a különös esetnek semmi olyan magyarázatát, mely nagyanyámat megnyugtathatta volna; nem lehetett arra gondolni, hogy erős légüzam, valami patkány vagy tévedésből bezárt macska stb. döntötte le a kávé-készletet. A szoba igen gondosan be volt zárva, nem lehetett tehát benn légüzam. Se patkány, se macska nem juthatott fel a magas kandalló tetejére, amelynek egész hosszában voltak elhelyezve az egyes porcellán-darabok.

Az egész házban nem volt senki más otthon, csak a nagyatyám és egy cselédjével.

A legközelebbi afrikai postából megtudták a nagyszüleim, hogy az ifjabbik fiuk meghalt, ugyanazon a napon, amelyen a kávé-készlet eltört.

J. Mayer

Niort-ban.

Nagybátyám, aki már meghalt, főkövacs volt egy ariége-i nagy vasháborban. Egy este, mikor munkához akart látni s az alkonyat beálltával a hámor felé ment, utközben birtelen azt vette észre, hogy a sapkája fölemelkedik s a haja szála mind az égnek mered — s ez kétszer ismétlődik egymásután a nélkül, hogy kitudná találni, hogy vajon mi lehet ennek az oka.

Mikor megérkezett a hámorba, amelytől már különben sem volt messze, látta, hogy a munkások nagyon nyugtalanok, megtudta tőlük, hogy az egyik munkás hirtelen eltűnt hiába keresték mindenütt. Megjegyzendő, hogy az eltűnt munkás jó barátja volt a nagybátyámnak. Nemsokára megtalálták holtan valami üregben, vagy pinczében, melybe beleesett.

Ime ez a tény. A nagybátyám nagyon józan, nagyon bátor és igazságszerető ember volt, s emléket tisztelettel őrizi a családom, egy pillanatig sem tudok tehát kételkedni abban, a mit elmondott.

R. Peyron

orvosnövendék Toulouse-ban.

Viola.

M. Knightől. Fordította: A mica.

Három kötetben.

(117.)

Harmadik kötet.

Mirtus.

XVI.

— Nem soha — válaszolja az ifju komoran.

Mire Mirtus a teljes megelégedés mély sohájával felel.

